

KOMPONENT 18: Zdravé, udržateľné a konkurencieschopné verejné financie

1. Popis komponentu

1.1. Oblasť politiky

Fiškálne reformy, dôchodková reforma a riadenie verejných investícií

1.2. Cieľ

Zlepšiť dlhodobú udržateľnosť (indikátor S2) verejných financií a dôchodkového systému. Popri zlepšovaní dlhodobej udržateľnosti verejných financií realizovať zodpovednú proti-cyklickú fiškálnu politiku a lepšie plánovanie a plnenie rozpočtu. V strednodobom horizonte najbližších rokov zreteľne smerovať k štrukturálne vyrovnanému až prebytkovému hospodáreniu a zvrátiť tak trend bezprecedentného nárastu dlhu, ku ktorému prispela pandémia, ale aj chronické neplnenie rozpočtových cieľov v minulých rokoch a ignorovanie potreby zásadným spôsobom znižovať verejný dlh v dobrých časoch a vytvárať si tak fiškálny vankúš na obdobie ekonomických kríz. Kvalitnejším a efektívnejším manažmentom a rozpočtovaním investícií zvýšiť priemerný pomer prínosov a nákladov (BCR) pri nových investičných projektoch a zaviesť prvky transparentnejšieho a presnejšieho rozpočtovania.

1.3. Digitálna a zelená transformácia

Presun zdanenia z práce na vyššie dane z negatívnych externalít (pre znečisťovateľov) napomôže celkovej účinnosti environmentálnej politiky, zelenej transformácii a umožní obmedzené zdroje verejného rozpočtu využiť na akútnejšie potreby. Zelené ciele nepriamo podporí aj postupná úplná redukcia neelektronickej komunikácie pri zvyšovaní informovanosti o dôchodkových nárokoch. Zdigitalizovanie celého procesu prinesie efektívnejšie a kvalitnejšie služby a informácie pre občanov na jednom mieste, čo výrazne zvýši povedomie a informovanosť o vývoji priebežných dôchodkových nárokov. Digitálnu transformáciu podporia aj inteligentné a digitálne investície do zjednodušenia platenia daní a odvodov (napr. predvyplnené daňové priznania, e-faktúry) s pozitívnym vplyvom na dobrovoľné platenia daní.

1.4. Pracovné miesta a rast

Zvyšovanie udržateľnosti verejných financií sa okrem priamych úspor v podobe znížených výdavkov na obsluhu dlhu prejavuje aj v lepšej kondícii a konkurencieschopnosti ekonomiky či zvýšenej akcieschopnosti a odolnosti verejných financií voči nepredvídaným okolnostiam akou je aj COVID pandémia. Presun zdanenia z práce na spotrebu, majetok a rozšírený zelený daňový základ¹ sa spolu s elimináciou výnimiek v zdanení pozitívne odrazí na dlhodobom ekonomickom raste. Nižšia efektívna daň z práce pozitívne vplyva na ochotu zamestnať sa a zamestnávať. Nižšie marginálne zdanenie posilní ochotu zvyšovať a priznávať vyšší príjem.

1.5. Sociálna odolnosť

Slovensko je jednou z najrýchlejšie starnúcich ekonomík, ktorá sa bude musieť vysporiadať s rastúcimi verejnými výdavkami a zároveň hľadať možnosti ako predĺžiť pracovnú kariéru ľudí. Lepšie manažovanie verejných financií, zodpovedná proti-cyklická fiškálna politika a dôchodková reforma zlepšia udržateľnosť verejných financií a zvýšia sociálnu odolnosť (o. i. eliminujú potrebu prijímania drastických riešení). Zmeny v druhom sporiacom pilieri prinesú vyššiu hodnotu aktív dôchodcov a tým prispievajú k zvýšeniu kvality ich života. Zníženie zaťaženia práce zvýši čisté príjmy a zlacní zamestnávanie, s pozitívnou odozvou obzvlášť u menej kvalifikovaných zamestnancov, pričom práca je najefektívnejším nástrojom na znižovanie rizika chudoby a zvyšovanie životnej úrovne.

1.6. Reformy a investície

Reformy

Reforma 1: Zlepšenie udržateľnosti dôchodkového systému

¹ Väčší dôraz kladený na dane a poplatky zaťažujúce aktivity, ktoré majú preukázaný negatívny vplyv na životné prostredie.

Dôchodková reforma bude zameraná na zlepšenie finančnej udržateľnosti priebežne financovaného I. piliera dôchodkového systému, zlepšenie efektívnosti II. piliera, najmä zvýšením výnosnosti a zlepšenie informovanosti o očakávanej výške budúcich dôchodkov z dôchodkového systému.

Reforma 2: Posilnenie fiškálnej disciplíny a záväznosti rozpočtu zavedením výdavkových stropov

Reforma 3: Reforma riadenia verejných investícií

Reforma 4: Zlepšenie udržateľnosti dôchodkového systému

Uvedené sú len základné princípy, keďže kvôli potrebe nájsť vnútropolitický konsenzus je predčasné špecifikovať detaily reformy

Investície

Nezakladá požiadavky na financovanie, bez alokácie.

2. Hlavné výzvy a ciele

2.1. Hlavné výzvy

- slovenské verejné financie čelia vysokému riziku udržateľnosti (v krátkom - S0, strednom - S1 a aj dlhodobom horizonte - S2).
- v dlhodobom výhľade je najväčšou výzvou starnutie populácie. Kým v roku 2019 bol pomer obyvateľov starších ako 64 rokov na aktívnom obyvateľstve (20 až 64 r.) len 25,9%, v roku 2070 to bude až 63,1%.
- potreba reflektovať finančne neudržateľné zmeny v dôchodkoch prijaté v rokoch 2019 a 2020, ktoré prispeli k zvýšeniu očakávaných výdavkov na dôchodky v roku 2070 z 10,9% HDP na 14,2% HDP. Ide predovšetkým o zavedenie stropu na dôchodkový vek, na zvýšenie a zmenu indexácie minimálnych dôchodkov už legislatíva reflektovala².
- na súčasnú nelichotivú východiskovú rozpočtovú pozíciu mal vplyv málo záväzný rozpočtový rámec, ktorý prispel k tomu, že Slovensku sa v jeho dvadsaťročnej histórii nepodarilo dosiahnuť vyrovnané hospodárenie verejných financií. Zhoršenie v roku 2020 ide na vrub pandémie spojenej s COVID-19.
- málo záväzný strednodobý rozpočtový rámec Slovenska nevytvoril dostatočnú motiváciu na uplatňovanie proti-cyklickej fiškálnej politiky a zohľadnenie cieľov v oblasti zabezpečenia dlhodobu udržateľných verejných financií. Výsledkom je výrazne vyššie zadlženie, než by bolo pri aplikácii záväzných výdavkových limitov a chýbajúci fiškálny vankúš pre zmierňovanie dôsledkov ekonomickej krízy.
- daňový systém nevie reagovať na dlhodobé výzvy dostatočne pružne a je čoraz menej konkurencieschopný, pod čo sa dlhodobo podpisuje aj slabá efektívnosť výberu daní.
- rozpočtovanie orientované na výsledok je trendom najvyspelejších krajín, no u nás nie je jeho potenciál dostatočne využitý a opatrenia z revízií výdavkov sú len čiastočne prepojené na rozpočtový proces.
- štát dlhodobo pripravuje viac projektov, než je ich schopný realizovať a pri rozhodovaní o selekcii chýba opora o objektívne kritéria. Investičný rozpočet tak dlhodobo ostáva nevyčerpaný a hodnota za peniaze projektov zaostáva za dobrou praxou v zahraničí.
- ekonomická hodnota verejných investičných projektov zaostáva za najvyspelejšími krajinami, pomôcť môže prioritizácia projektov eliminujúca neefektívne rozhodovanie z arbitrárnych predpokladov.
- vzhľadom na obmedzené verejné zdroje je potrebné zamerať sa na efektívnosť a pridanú hodnotu projektov, čo umožní uvoľniť prostriedky aj na verejné výdavky, ktoré sú v súčasnosti akútnejšie či

² Zákon č. 372/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 o sociálnom poistení zrazil sumy minimálneho dôchodku na úrovni roka 2020 a opätovne zaviedol posudzovanie tzv. kvalifikovaných období dôchodkového poistenia.

prioritnejšie. Získať z každého eura vyššiu návratnosť pomôže len efektívnejšie riadenie verejných investícií.

2.2. Ciele

Zmeny v dôchodkoch vyplývajúce z dôchodkovej reformy a zo špecifických odporúčaní Rady pre Slovensko za rok 2019 (CSR1) prispievajú k zlepšeniu udržateľnosti dôchodkového systému a spolu s odporúčaniami za rok 2020 (CSR1) aj k dlhodobej udržateľnosti verejných financií.

Posilnenie fiškálnej disciplíny a záväznosti rozpočtu zavedením výdavkových stropov – v súlade so špecifickými odporúčaniami Rady pre Slovensko za roky 2019 (CSR1) a 2020 (CSR1) umožní po odznení dôsledkov pandémie realizovať fiškálne politiky zamerané na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií a zabezpečenie udržateľnosti dlhovej služby.

Reforma riadenia verejných investícií - v súlade so špecifickými odporúčaniami Rady pre Slovensko za rok 2019 (CSR3) a 2020 (CSR1,3) zlepšia udržateľnosť verejných investícií, keďže investované euro prinesie v priemere násobne vyšší ekonomický úžitok. Zhotovenie zásobníka prioritných investičných projektov urýchli realizáciu pripravených verejných investičných projektov a zvýši presnosť rozpočtovania investícií.

Plánovaná daňová reforma bude prostredníctvom podpory pro-rastového daňového mixu cieľiť zvýšenie konkurencieschopnosti daňového systému v súlade so špecifickými odporúčaniami Rady pre Slovensko za rok 2020 (CSR1,3,4). Kľúčová je podpora konkurencieschopného a pro-rastového daňového mixu v čase rastúceho vplyvu digitalizácie a automatizácie, ktorá pomôže financovať budúce rozpočty pri dosiahnutí obozretných strednodobých fiškálnych pozícií.

Hlavné ciele:

- Zlepšiť dlhodobú udržateľnosť (indikátor S2) verejných financií a dôchodkového systému.
- Zvýšiť výkonnosť II. piliera.
- Zvýšiť mieru informovanosti o dôchodkových nárokoch.
- Realizovať zodpovednú proti-cyklickú fiškálnu politiku a lepšie plánovanie a plnenie rozpočtu.
- Na strednodobom horizonte najbližších rokov zreteľne smerovať k štrukturálne vyrovnanému až prebytkovému hospodáreniu a zvrátiť tak trend bezprecedentného nárastu dlhu vyvolaného pandemiou, chronickým neplnením rozpočtových cieľov vládou SR v minulých rokoch (väčšina obdobia po roku 2006) a ignorovaním potreby zásadným spôsobom znižovať verejný dlh v dobrých časoch a vytvárať si tak fiškálny vankúš na obdobie ekonomických kríz.
- Kvalitnejším a efektívnejším manažmentom a rozpočtovaním investícií zvýšiť priemerný pomer prínosov a nákladov (BCR) pri novo realizovaných investičných projektoch.
- Zaviesť prvky transparentnejšieho a presnejšieho rozpočtovania.

2.3. Kontext v národnej stratégii

Programové vyhlásenie vlády (PVV) v časti stabilizácie verejných financií zasiahnutých prebiehajúcou krízou a zvýšenia efektivity vynakladania verejných prostriedkov sa jasne zasadzuje a deklaruje výrazné zvýšenie udržateľnosti a efektívnosti verejných financií spolu s ekonomickým potenciálom Slovenska. Prioritou Vlády SR po odznení COVID 19 pandémie a vyplývajúcich krátkodobých a cielených opatrení na pomoc ohrozeným skupinám podnikov, zamestnancov a živnostníkov bude návrat ku zdravým verejným financiám:

- rešpektovaním európskych aj národných rozpočtových pravidiel,
- s cieľom stabilizácie verejného dlhu v pomere k HDP a
- vyrovnané hospodáreniu štátu do roku 2024 za predpokladu, že po kríze príde k zotaveniu svetovej ekonomiky,
- zvýšením efektívnosti výberu daní s dlhodobým cieľom dosahovať aspoň úroveň priemeru krajín EÚ.

- zabezpečením fungujúceho trojročného rozpočtovania a zlepšením proti-cyklickej funkcie verejných financií (v dobrých časoch šetriť a v zlých pomáhať ekonomike), prostredníctvom zavedenia záväzných rozpočtových pravidiel na strednodobom horizonte prostredníctvom výdavkových stropov.
- dôslednou realizáciou opatrení revízií výdavkov a uplatňovaním princípov hodnoty za peniaze pri každom dôležitom rozhodnutí.
- zlepšením prípravy investičných projektov s dôsledným uplatňovaním princípov hodnoty za peniaze a zdefinovaním jasných, analyticky podložených priorit (priorizácia sa stane povinnou pre všetky rezorty) v dlhodobých strategických plánoch. Zjednotia sa štandardy na prípravu projektov, aby boli navzájom porovnateľné a investičné plány budú transparentne vyhodnocované a pravidelne aktualizované.

V súvislosti s dôchodkami si vláda SR ako svoj primárny cieľ stanovila presadzovať dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému, aby mali ľudia v starobe primeranú úroveň dôchodkov. Na tieto účely sa vláda SR zaviazala že:

- reformou všetkých pilierov dôchodkového systému zlepší finančnú udržateľnosť dôchodkového systému a zvýši dôchodky pre občanov;
- v prvom pilieri zvýši dlhodobú udržateľnosť vzhľadom na demografický vývoj a posilní spravodlivosť a transparentnosť systému, udržateľnosť posilní väzbou dôchodkových výdavkov na demografický vývoj;
- v druhom pilieri zavedie dobre nastavenú, výnosnejšiu investičnú politiku na základe rozhodnutí profesionálnych investorov; zmení najmä alokáciu aktív a poplatkovú politiku s pomocou medzinárodných benchmarkov;
- zavedie automatický vstup do druhého piliera pre poistencov do 35 rokov s možnosťou participácie len v prvom pilieri, ak sa tak poistenec aktívne rozhodne;
- zlepší celkovú transparentnosť dôchodkového systému a informovanosť občanov o predpokladanej výške dôchodku zo všetkých troch pilierov prostredníctvom každoročného, elektronicky zasielaného informačného listu v podobe tzv. „oranžovej obálky“ a postupný programový výber;
- umožní pracujúcim prispievať k dôchodku svojich rodičov určitým percentom z vymeriavacieho základu (napr. asignáciou odvodov).

3. Popis investícií a reforiem v tomto komponente

3.1. Reformy

3.1.1. Reforma 1: Zlepšenie udržateľnosti dôchodkového systému

Výzvy:

- slovenské verejné financie čelia vysokému riziku udržateľnosti. Strednodobý aj dlhodobý ukazovateľ udržateľnosti (S1, S2) podľa EK indikujú vysoké riziká udržateľnosti verejných financií.
- v dlhodobom výhľade je najväčšou výzvou starnutie populácie. Kým v roku 2019 bol pomer obyvateľov starších ako 64 rokov na aktívnom obyvateľstve (20-64 roční) len 25,9%, v roku 2070 to bude až 63,1%.
- potreba reflektovať finančne neudržateľné zmeny v dôchodkoch prijaté v rokoch 2019 a 2020, ktoré zvýšili očakávané výdavky na dôchodky v roku 2070 z 10,9% HDP na 14,2% HDP. Ide predovšetkým o zavedenie stropu na dôchodkový vek.
- neefektívna alokácia úspor v druhom dôchodkovom pilieri, kde až 67% celkového objemu aktív bolo v polovici februára 2021 alokovaných v dlhopisových dôchodkových fondoch.
- slabá výkonnosť fondov (nízke výnosy) voči zahraničiu.
- nízka informovanosť obyvateľov o dôchodkových nárokoch.

Ciele:

Reforma dôchodkového systému sleduje 4 základné ciele:

- 1) zlepšenie finančnej udržateľnosti priebežne financovaného I. piliera dôchodkového systému obnovením väzby dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života
- 2) zabezpečenie dôstojného života pre poberateľov starobných dôchodkov
- 3) zlepšiť efektívnosť II. piliera najmä zvýšením výnosnosti³ a
- 4) zlepšiť informovanosť občanov o predpokladanej výške ich budúcich dôchodkov z dôchodkového systému⁴

Implementácia:

Implementáciu reformy dôchodkového systému povedie Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR v úzkej spolupráci s Ministerstvom financií SR a ostatnými dotknutými rezortmi. Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR bude verejne diskutovať so všetkými zainteresovanými stranami o krokoch a návrhu plánovanej dôchodkovej reformy s cieľom nájsť politický a spoločenský konsenzus. Finálny návrh reformy bude konzultovaný so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami v rámci bežného legislatívneho procesu do konca roka 2021.

Vláda SR sa v PVV na roky 2020 – 2024 zaviazala s cieľom stabilizácie dôchodkového systému prijať ústavný zákon definujúci základné parametre prvého a druhého piliera a k tejto svojej ambícii sa stále hlási. Na účely Plánu obnovy a odolnosti SR (ďalej len „plánu obnovy“) sa tak zaväzuje implementovať legislatívnu stránku dôchodkovej reformy minimálne prostredníctvom zmien v Zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a Zákone č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o starobnom dôchodkovom sporení“). V prípade naplnenia deklarovanej ambície bude časť z prvkov dôchodkovej reformy ukotvená aj priamo v ústavnom zákone.

³ Väčšina sporiteľov si dnes stále sporí v nízko výnosných dlhopisových fondoch. Investovaním majetku podľa predvolenej investičnej stratégie, ktorá kopíruje životný cyklus investície (t.j. na báze „life-cycle“) dokáže priemerný sporiteľ v II. pilieri výrazne zvýšiť zhodnotenie svojich úspor a tým i svoj očakávaný budúci dôchodok.

⁴ Pod zlepšením informovanosti sa rozumie poskytovanie individualizovaných informácií o priebežne získaných a očakávaných dôchodkových nárokoch v starobe, a to v prehľadnej forme a zo všetkých troch dôchodkových pilierov spolu. Zvýši sa tak informovanosť ľudí o ich celkových očakávaných dôchodkových nárokoch, čo im pomôže prijímať kvalifikované rozhodnutia o i. aj o potenciálnej potrebe ďalších reforiem dôchodkového zabezpečenia.

Novela zákona o sociálnom poistení:

- 1) s cieľom zlepšenia dlhodobej finančnej udržateľnosti dôchodkového systému sa obnoví naviazanie zvyšovania dôchodkového veku na predlžovanie strednej dĺžky života.
- 2) zabezpečí, aby nárok na aktuárne neutrálne plnenie z I. priebežne financovaného dôchodkového piliera získala osoba po zákonom určenom minimálnom počte odpracovaných rokov.

Príspevok zmien v I. priebežne financovanom dôchodkovom pilieri k zlepšeniu indikátora dlhodobej finančnej udržateľnosti S2 bude v úhrne minimálne na úrovni 1,8 p.b. HDP

Novela zákona o starobnom dôchodkovom sporení:

- 1) s cieľom zvýšenia efektívnosti sporiacej fázy starobného dôchodkového sporenia sa zavedie predvolená sporiaca stratégia na báze princípu life-cycle pre nových a postupne aj pre súčasných sporiteľov v II. pilieri (s možnosťou odmietnutia tejto predvolenej stratégie)

Cieľová skupina: súčasní a primárne budúci dôchodcovia

Časový rozvrh:

Legislatívne úpravy zákona o sociálnom poistení a zákona o starobnom dôchodkovom sporení budú účinné od 1.1.2023.

3.1.2. Reforma 2: Posilnenie fiškálnej disciplíny a záväznosti rozpočtu zavedením výdavkových stropov⁵

Výzvy:

Slovensku sa v jeho dvadsaťročnej histórii nepodarilo dosiahnuť vyrovnané hospodárenie verejných financií. Nevyužitý potenciál pozitívneho hospodárskeho vývoja v rokoch 2014 až 2019 bol okrem iného najmä dôsledkom málo záväzného strednodobého rozpočtového rámca. Pre zvýšenie fiškálnej disciplíny je potrebné posilniť rámec národných pravidiel, najmä zaviesť viacročné výdavkové stropy a realizovať fungujúce strednodobé rozpočtovanie (skúsenosti z iných krajín a výsledky ex-post simulácií v Hagara et al., 2020).

Rozpočtovanie orientované na výsledok je trendom najvyspelejších krajín, no u nás nie je jeho potenciál dostatočne využitý a je potrebné zvýšiť úroveň jeho praktickej aplikácie. Sfunkčnenie programového rozpočtovania ako komplement k výdavkovým stropom pretaví princípy hodnoty za peniaze do rozpočtu a prinesie úžitok v podobe vyššej transparentnosti pri jeho riadení a vyhodnotení.

Opatrenia z revízií výdavkov sú len čiastočne prepojené na rozpočtový proces. Prepojenie opatrení z revízií výdavkov s rozpočtovým procesom podporí zostavovanie strednodobého rozpočtu pomocou základných scenárov pre jednotlivé kapitoly rozpočtu.

Rovnako dôležité je zabezpečenie vyššej transparentnosti, aby všetky fiškálne riziká (krátkodobé, strednodobé aj dlhodobé) boli komunikované ucelene v rozpočtových dokumentoch. Zrozumiteľné, spoľahlivé, úplné a včasné informovanie o rozpočte umožňuje efektívnu verejnú kontrolu rozpočtu. Nedostupné informácie či skryté čísla sťažujú efektívne rozhodovanie. Osobitný dôraz si vyžiada profesionálny manažment štátnych aktív a pasív, ktorý v prvom kroku predpokladá zostavenia registra štátnych aktív.

Ciele:

- lepšie plánovanie a plnenie rozpočtu v kontexte princípov hodnoty za peniaze, proti-cyklické a udržateľné verejné financie.
- na strednodobom horizonte najbližších rokov zreteľne smerovať k štrukturálne vyrovnanému až prebytkovému hospodáreniu a zvrátiť tak trend z pandémie vyvolaného bezprecedentného nárastu dlhu.
- zvrátiť trend z pandémie vyvolaného bezprecedentného nárastu dlhu a udržateľne ho znižovať z úrovne 64,1% HDP v roku 2021,
- usporiť na úrokových nákladoch pri dlhovej službe a

⁵ Zovšeobecnená terminológia, ústavný zákon č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti používa terminológiu „limit verejných výdavkov“

- zvýšiť transparentnosť rozpočtu meranú indexom otvoreného rozpočtu (OBI)⁶ z kategórie obmedzených informácií do dostatočných informácií (>65 bodov)

Implementácia:

Pre zvýšenie fiškálnej disciplíny sa posilní záväznosť rozpočtových pravidiel na strednodobom horizonte a to zavedením limitov verejných výdavkov stanovených záväzne na 4-ročné volebné obdobie. Limity verejných výdavkov sa stanú hlavným operatívnym nástrojom k dosiahnutiu dlhodobej udržateľnosti verejných financií a proti-cyklickej fiškálnej politiky. Limity verejných výdavkov sa vypočítajú z plánovaných štrukturálnych sald vlád napojených na cieľ dlhodobej udržateľnosti. Nová vláda po schválení svojho programového vyhlásenia do 60 dní predstaví hodnotu plánovaného štrukturálneho salda na nasledujúce 4 roky, t. j. na každý rok svojho volebného obdobia⁷. Štrukturálne saldo musí zodpovedať zlepšeniu ukazovateľa dlhodobej udržateľnosti (GAP) minimálne o 0,5% HDP pri strednom riziku dlhodobej udržateľnosti verejných financií a minimálne o 1% HDP pri vysokom riziku dlhodobej udržateľnosti. Do limitu verejných výdavkov nevstupujú výdavky súvisiace s hospodárskym cyklom a jednorazové výdavky (štrukturálne saldo), výdavky na obsluhu dlhu verejnej správy, výdavky samosprávy a výdavky súvisiace s Európskou úniou. Pevné limity verejných výdavkov, ktoré nereagujú na dodatočné fluktuácie v príjmoch, zabezpečia proti-cyklickejší postup smerom k dosiahnutiu dlhodobej udržateľnosti.

Komplementárne sa v rámci uvedenej reformy za účelom lepšieho plánovania a plnenia rozpočtu realizujú alebo predpokladajú zrealizovať aj uvedené aktivity:

- sfunkčnenie programového rozpočtovania ako komplement k výdavkovým limitom pretaví princípy hodnoty za peniaze do rozpočtu a prinesie úžitok v podobe vyššej transparentnosti pri jeho riadení a vyhodnotení. Práca na reforme začala zverejnením analýzy ÚHP (Programovanie pre pokročilých⁸), ktorá definovala hlavné princípy reformy programového rozpočtovania, najmä v oblasti sprehľadnenia vecnej štruktúry výdavkov a posilnenia sledovania výsledkov na vyšších úrovniach programovej štruktúry. Za účelom aplikácie definovaných princípov do praxe vznikla na MF SR interná pracovná skupina (zapojené útvary: ÚHP, Sekcia rozpočtovej politiky, Sekcia európskych fondov)⁹. V súčasnosti prebiehajú medzirezortné stretnutia s vybranými kapitolami štátneho rozpočtu. Gestorom je MF SR a termín implementácie nových programových štruktúr sa predpokladá v rámci Návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2022 až 2024, ktorý bude zverejnený na jeseň 2021.
- prepojenie opatrení z revízií výdavkov s rozpočtovým procesom podporí zostavovanie strednodobého rozpočtu pomocou základných scenárov pre jednotlivé kapitoly rozpočtu. Na metodike základných scenárov pre rezorty pracuje IFP (MF SR) v spolupráci s MMF a ÚHP (MF SR). Prvý návrh metodiky by mal byť hotový počas prvého kvartálu 2021.
- za účelom efektívneho hospodárenia sa zavedie kvantitatívna stratégia riadenia štátneho dlhu. V súlade s najlepšou praxou v zahraničí sa do Stratégie riadenia dlhu integruje analytická práca a zavedú viacozmerné kritériá. Slovensko bude realizovať emisnú politiku s cieľom znížiť likviditnú prírážku naprieč výnosovou krivkou pri dodržaní rizikových limitov, vďaka čomu dôjde k miliónovým úsporám na úrokových nákladoch. Uvedené zmeny budú zapracované v Stratégii riadenia dlhu, pričom súčasťou bude pravidelný verejný odpočet plnenia stratégie riadenia dlhu.
- zavádzajú sa dodatočné mechanizmy na vyhodnocovanie fiškálnych rizík (od marca 2021 bude rozšírená pôsobnosť nezávislých výborov, ktoré po novom budú posudzovať aj nedaňové príjmy a niektoré kategórie výdavkov, ministerstvo financií pripravuje zrozumiteľné a včasné informovanie o vývoji rozpočtu, prvým opatrením z uvedenej oblasti bolo zverejnenie zjednodušeného rozpočtu pre ľudí).

Cieľová skupina:

⁶ OBI predstavuje medzinárodne porovnateľný rebríček hodnotiaci rozpočtovú transparentnosť na základe najlepšej praxe podľa medzinárodných organizácií ako IMF, OECD či Svetovej banky. Metodika zaraďuje krajiny do 5 skupín v závislosti od rozsahu transparentnosti – od rozsiahlej po nedostatočnú. Slovensko sa nachádza aktuálne v tretej kategórii („obmedzená“).

⁷ V prechodnom období sa limity verejných výdavkov určia na roky 2023 a 2024

⁸ <https://www.mfsr.sk/files/archiv/49/programovanie-pokrocilych.pdf>

Za implementáciu reforiem, s výnimkou realizácie opatrení z revízií výdavkov a programového rozpočtovania, kde sú zodpovedné všetky rezorty a ich podriadené organizácie, je zodpovedné MF SR (ústredný orgán štátnej správy) a jeho podriadené organizácie (napr. Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity). Reformy zvýšia nároky na rozpočtovanie a transparentnosť v jednotlivých kapitolách štátneho rozpočtu a ostatných subjektov verejnej správy, ktoré prispievajú k proti-cyklickosti a otvorenosti rozpočtu, lepšej kontrole a vyššej hodnoty za peniaze.

Časový rozvrh:

Pripravená novela ústavného Zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti, ktorá zavedie limity verejných výdavkov do rozpočtového procesu, bola predložená na rokovanie NR SR. Po I. čítaní je rokovanie o návrhu zákona prerušené. Schválenie legislatívnej úpravy limitov verejných výdavkov sa predpokladá do konca roka 2021 s predpokladom účinnosti a ich implementácie v Programe Stability na roky 2022 až 2025 v apríli 2022 tak, aby sa zachytil celý rozpočtový cyklus na rok 2023.

3.1.3. Reforma 3: Zefektívnenie verejných investícií

Výzvy:

Medzera v efektívnosti verejných investícií je vyššia ako vo väčšine krajín EÚ. Ekonomická hodnota väčšiny investičných projektov hodnotených MF SR len tesne prekročila ich náklady. Vyjadruje to pomer prínosov a nákladov projektu (BCR), medzi 1,0 a 1,5; vo Veľkej Británii sa za dobré považuje BCR väčšie ako 2. Na Slovensku túto úroveň dosiahol len približne 3 % investičných projektov financovaných MF SR.

Presnosť rozpočtovania investícií je nízka. Miera čerpania investičného rozpočtu klesla najmä v posledných rokoch, avšak ani dlhodobo nie je dostatočná. Kým v rokoch 2011 až 2015 bola miera čerpania celkového investičného rozpočtu na úrovni približne 77%, od roku 2016 klesla v priemere na 35% (bez prenesených výdavkov z minulého roka). Dôvodom je najmä nečerpanie a prenášanie investičných výdavkov eurofondových projektov.

Štát zároveň dlhodobo pripravoval výrazne viac projektov, než bol schopný realizovať a pri rozhodovaní o selekcii chýba opora o objektívne kritéria. Investičný rozpočet tak dlhodobo ostáva nevyčerpaný a hodnota za peniaze projektov zaostáva za dobrou praxou

Ciele:

Lepšia príprava investičných projektov s dôsledným uplatňovaním princípov hodnoty za peniaze. Cieľom je definovať dobré projekty hneď na začiatku, na úrovni stratégie a zaradiť do rozpočtu len projekty, ktoré sú pripravené a návratné, bez ohľadu na investora. Ďalšou metou je zvýšiť ekonomickú hodnotu novo-realizovaných investičných projektov. V dlhodobých strategických plánoch sa definujú jasné, analyticky podložené priority, zjednocujú sa štandardy na prípravu projektov, aby boli navzájom porovnateľné, zvyšuje sa transparentnosť projektovej prípravy. Investičné plány budú transparentne vyhodnocované a pravidelne aktualizované.

Hlavné ciele:

- lepšie riadenie a posudzovanie investícií a financovanie len najnávratnejších projektov,
- zvýšiť priemerný pomer prínosov a nákladov pri novo realizovaných investičných projektoch,
- vytvorenie zásobníka investičných projektov na úrovni jednotlivých rezortov,
- zvýšiť presnosť rozpočtovania investícií zlepšením manažmentu projektov.

Implementácia:

Reforma riadenia investícií zavádza prvotné hodnotenie už pri tvorbe stratégie a investičného plánu, ktorý predpokladá centrálnu vyhodnocovanie požiadaviek rozpočtových kapitol. Investičný proces bude štandardizovaný pre všetky projekty (zaktualizujú sa pravidlá prípravy a hodnotenia verejných investícií), hodnotenie sa bude uplatňovať už v skorej fáze a najväčšie projekty budú sledované aj po spracovaní súťažných podkladov, až do odovzdania do užívania. Procesné aj inštitucionálne posilnenie všetkých prípravných fáz pri riadení verejných investícií zachytí dobré projekty hneď na začiatku - na úrovni stratégie - a zaradiť do rozpočtu len projekty, ktoré sú pripravené a návratné bez ohľadu na investora. Kvalitnejší a efektívnejší manažment investícií si vychádzajúc z najlepšej zahraničnej praxe vyžiada vytvorenie centrálnej koordinačnej autority na

MF SR, dobudovanie analytických jednotiek zodpovedných za analyticky podložené investičné plány priorít ministerstiev, zjednodušenie prípravného procesu, dopracovanie metodík a zefektívnenie obstarávania.

Komplementárne sa v rámci uvedenej reformy za účelom lepšieho plánovania a plnenia rozpočtu už zrealizovali alebo realizujú uvedené aktivity:

- S účinnosťou od 1.1.2021 sa novelizovali ustanovenia Zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy“) týkajúce sa prípravy a hodnotenia štúdie uskutočniteľnosti veľkých investičných projektov nad 40 mil. eur s DPH, resp. 10 mil. eur s DPH v IT. Investor je povinný pripraviť štúdiu uskutočniteľnosti na začiatku investičného procesu alebo pred jeho najbližším významným pokračovaním. Ministerstvo financií SR hodnotí a monitoruje projekty od zverejnenia štúdie až po ukončenie realizácie.
- Vláda SR uznesením č. 649 z roku 2020 k rozpočtu verejnej správy zaviedla povinné posudzovanie investícií s predpokladanými celkovými výdavkami vyššími ako 1 mil. eur s DPH Ministerstvom financií SR. Subjekty verejnej správy, okrem územnej samosprávy a ňou zriadenými organizáciami, sú povinné Ministerstvu financií SR na posúdenie predložiť minimálne detailný rozpočet projektu a dokumenty preukazujúce súlad projektu so sektorovou stratégiou, resp. súlad s prioritovaným investičným plánom a harmonogramom.
- Podľa rovnakého uznesenia vlády k rozpočtu verejnej správy všetky kapitoly štátneho rozpočtu pripravujú metodiku prioritizácie svojich plánovaných investícií a zverejnia do 31.3.2021 prioritované investičné plány.
- V návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2021 až 2023 sú okrem pokračujúcich projektov, zaradené iba preukázateľne spoločensky návratné a pripravené projekty.
- Ministerstvo financií SR pripravuje metodický materiál, ktorý zadefinuje podrobnosti postupov pri príprave investičných projektov. Materiál zahŕňa usmernenia a pravidlá pre tvorbu a prioritizáciu investičných plánov, prípravu štúdií uskutočniteľnosti a hodnotení projektov a tvorbu rozpočtu kapitálových výdavkov verejnej správy.

Za implementáciu reformy je zodpovedné MF SR (ústredný orgán štátnej správy) ako centrálna koordinačná autorita pre riadenie investícií v súčinnosti so všetkými rezortmi. Reforma je zameraná na zvýšenie ekonomických prínosov realizovaných investičných projektov, ktoré zvýšia kvalitu života a hodnotu za peniaze pre občanov.

Cieľová skupina:

Ústredné orgány štátnej správy (ministerstvá), vyššia hodnota za peniaze pre občanov

Časový rozvrh:

Ministerstvo financií spolu s ďalšími subjektami verejnej správy pripravuje analyticky podloženú metodiku pre určovanie investičných priorít v rezortoch a následne budú zverejnené prioritované investičné plány a harmonogram investícií. Plánovaný termín dokončenia uvedených úloh je počas prvého kvartálu 2021. Do konca roka 2021 MF SR zverejní metodiku s postupmi pri príprave investičných projektov.

3.1.4. Reforma 4: Pro-rastový daňový mix

Výzvy:

V poslednej dekáde začalo Slovensko stagnovať. Ekonomický model založený na lacnej pracovnej sile a zahraničných investíciách sa vyčerpal. Pre zvýšenie životnej úrovne a kvality života je nevyhnutná transformácia na inovatívnu, zelenú a digitálnu ekonomiku. Malá otvorená ekonomika môže byť v globálnom svete úspešná len vtedy, ak bude konkurencieschopná.

Stagnujúca ekonomika, konkurencieschopnosť, transformačné výzvy a zabezpečenie udržateľných zdrojov rozpočtu sú aktuálne hlavnými výzvami, na ktoré súčasný daňový systém nevie reagovať dostatočne pružne, pod čo sa dlhodobo podpisuje aj slabá efektívnosť výberu daní.

Z pohľadu zabezpečenia udržateľného dlhodobého ekonomického rastu je nevyhnutné uskutočniť zásadnú daňovú reformu smerujúcu ku konkurencieschopnému pro-rastovému daňovému mixu, zníženiu viac škodlivých daní pre ekonomický rast⁹ a zvýšeniu majetkových a environmentálnych daní. Zmeny v zaťažení práce je potrebné riešiť súbežne s cieľom znížiť a adresovať neefektívne a neúčelne výnimky v zdanení, administratívnu náročnosť, ale aj výšku zaťaženia. Medzi hlavné výzvy v daňovej oblasti zaraďujeme:

- Zastavenie nepriaznivého vývoja stále silnejúceho dôrazu príjmovej strany rozpočtu na dane, ktoré väčšmi brzdia ekonomickú aktivitu
- Zníženie zaťaženia práce, ktoré od krízy 2009 rástlo najrýchlejším tempom v EÚ
- Odklon od hospodárstva „montážnej haly“ k priemyslu 4.0
- Využitie potenciálu zelených daní pri ovplyvňovaní správania smerom k ekologickejšej spotrebe a výrobe
- Posilnenie horizontálnej spravodlivosti
- Zastavenie nárastu neúčelných výnimiek a daňových výdavkov¹⁰
- Upchatie legislatívnych dier umožňujúcich daňovú optimalizáciu a podporujúcich škodlivé praktiky (agresívne daňové plánovanie a narušanie základu dane a presun ziskov (BEPS) mimo územie SR)
- Znížiť čas potrebný na plnenie daňových povinností a zlepšiť postavenie SR v medzinárodných porovnaníach v tejto oblasti
- Zefektívnenie správy daní a boja proti daňovým únikom
- Zlepšenie daňovej disciplíny a dobrovoľnej ochoty daňovníkov priznávať a platiť dane cez digitalizovanie služieb pri ich platení

Ciele:

Konkurencieschopný daňový systém, ktorý menej zaťažuje ekonomickú aktivitu a väčšmi sa sústreďuje na zdaňovanie spotreby, majetku a negatívnych externalít. Cieľom je daňový mix, ktorý nie je prekážkou, ale napomáha pri zvládnutí dlhodobých cieľov a transformačných výziev Slovenska. Konkrétne zmeny v daňovom mixe treba orientovať na zvýšenie motivácie pracovať a zamestnávať, na zvýšenie investičnej atraktivity Slovenska, na spravodlivejšie zdanenie majetku, na uplatnenie princípu znečisťovateľ platí a na väčšiu férovosť v zdanení (daňová neutralita). Podporiť environmentálne zodpovednejšie, ale aj zdraviu prospešnejšie správanie¹¹, ktoré napomôže zelenej transformácii. Prostredníctvom vyššej úspešnosti a tým aj spravodlivosti výberu daní spolu so zjednodušením ich platenia podporiť férové a priaznivé podnikateľské prostredie a poskytnúť kvalitné verejné služby pri plnení daňových povinností a komunikácii daňovníka so štátom. Neposledným cieľom cez daňové zmeny posilniť rámec boja proti praniu špinavých peňazí.

Implementácia:

Bude špecifikované na základe vnútropolitického konsenzu.

3.2. Investície

Bez investícií

4. Otvorená strategická autonómia a bezpečnosť

Komponent sa významne netýka otázky strategickú autonómie.

⁹ V súlade s OECD „tax and growth ranking“, [OECD \(2010\): Tax Policy Reform and Economic Growth](#)

¹⁰ T. j. existujúce úľavy a oslobodenia v zákone, o. i. vyňatia, odpočty, kredity, preferenčné sadzby a iné selektívne ustanovenia.

¹¹ Napr. zahrnutím negatívnych externalít a spoločensky nežiadúcich dôsledkov do cien nezdravých výrobkov (napr. tabak, alkohol, cukor).

5. Cezhraničné a medzinárodné projekty

Navrhované reformy v oblasti slovenských verejných financií a investície v komponente nepočítajú s cezhraničnými a viacnárodnými projektami.

6. Zelený rozmer komponentu

Presun zdanenia z práce na vyššie dane z negatívnych externalít napomôže celkovej účinnosti environmentálnej politiky a zelenej transformácii. Dopad na zelenú tranzíciu sa predpokladá nepriamo prostredníctvom postupnej úplnej redukcie neelektronickej komunikácie pri zvyšovaní informovanosti o dôchodkových nárokoch.

7. Digitálny rozmer komponentu

Digitálnu transformáciu podporí zdigitalizovanie celého procesu zvýšenia povedomia a informovanosti o vývoji priebežných dôchodkových nárokov a súčasne prinesie efektívnejšie a kvalitnejšie služby a online informácie pre občanov na jednom mieste. Digitálnu transformáciu podporia aj inteligentné a digitálne investície do zjednodušenia platenia daní a odvodov (napr. predvyplnené daňové priznania, e-faktúry) s pozitívnym vplyvom na dobrovoľné platenia daní.

8. Uplatňovanie zásady „výrazne nenarušiť“

Reforma 1: Zlepšenie udržateľnosti dôchodkového systému

Časť 1 kontrolného zoznamu – dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“

<i>Uvedte, ktoré z týchto environmentálnych cieľov si vyžadujú vecné posúdenie opatrenia z hľadiska dodržiavania zásady „výrazne nenarušiť“</i>	<i>Áno</i>	<i>Nie</i>	<i>Ak ste zvolili možnosť „nie“, uvedte odôvodnenie</i>
Zmiernenie zmeny klímy		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu
Adaptácia na zmenu klímy		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu
Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu
Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácie		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu
Prevenca a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu
Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu

2. Reforma: Posilnenie fiškálnej disciplíny a záväznosti rozpočtu zavedením výdavkových stropov

Časť 1 kontrolného zoznamu – dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“

Uvedte, ktoré z týchto environmentálnych cieľov si vyžadujú vecné posúdenie opatrenia z hľadiska dodržiavania zásady „výrazne nenarušiť“	Áno	Nie	Ak ste zvolili možnosť „nie“, uvedte odôvodnenie
Zmiernenie zmeny klímy		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu
Adaptácia na zmenu klímy		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu
Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu
Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácie		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu
Prevenca a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu
Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov		x	Legislatívne úpravy pri navrhovanej reforme majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu

3. Reforma riadenia verejných investícií

Časť 1 kontrolného zoznamu – dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“

Uvedte, ktoré z týchto environmentálnych cieľov si vyžadujú vecné posúdenie opatrenia z hľadiska dodržiavania zásady „výrazne nenarušiť“	Áno	Nie	Ak ste zvolili možnosť „nie“, uvedte odôvodnenie
Zmiernenie zmeny klímy		x	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na uvedené environmentálne ciele, berúc do úvahy priame aj nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým zlepšenie manažovania prípravy investičných projektov s dôsledným uplatňovaním princípov hodnoty za peniaze.
Adaptácia na zmenu klímy		x	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na uvedené environmentálne ciele, berúc do úvahy priame aj nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým zlepšenie manažovania prípravy investičných projektov s dôsledným uplatňovaním

			princípov hodnoty za peniaze.
Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov		x	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na uvedené environmentálne ciele, berúc do úvahy priame aj nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým zlepšenie manažovania prípravy investičných projektov s dôsledným uplatňovaním princípov hodnoty za peniaze.
Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácie		x	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na uvedené environmentálne ciele, berúc do úvahy priame aj nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým zlepšenie manažovania prípravy investičných projektov s dôsledným uplatňovaním princípov hodnoty za peniaze.
Prevenca a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy		x	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na uvedené environmentálne ciele, berúc do úvahy priame aj nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým zlepšenie manažovania prípravy investičných projektov s dôsledným uplatňovaním princípov hodnoty za peniaze.
Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov		x	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na uvedené environmentálne ciele, berúc do úvahy priame aj nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým zlepšenie manažovania prípravy investičných projektov s dôsledným uplatňovaním princípov hodnoty za peniaze.

9. Míľníky, ciele a časový rozvrh

9.1. Reforma 1: Zlepšenie udržateľnosti dôchodkového systému

- Schválenie súboru noviel zákonov parlamentom (zákon o sociálnom poistení a zákon o starobnom dôchodkovom sporení) do konca 4. kvartálu 2022 s účinnosťou od 1. kvartálu 2023, ktoré zlepšia dlhodobú finančnú udržateľnosť dôchodkového systému, konkrétne:
 - naviazaním zvyšovania dôchodkového veku na predlžovanie strednej dĺžky života
 - zavedením nároku na aktuárne neutrálne plnenie z I. priebežne financovaného dôchodkového piliera pre osoby po zákonom určenom minimálnom počte odpracovaných rokov
 - zavedením predvolenej sporiacej stratégie na báze princípu life-cycle pre nových a postupne aj pre súčasných sporiteľov v II. pilieri (s možnosťou odmietnutia tejto predvolenej stratégie)

9.2. Reforma 2: Posilnenie fiškálnej disciplíny a záväznosti rozpočtu zavedením výdavkových stropov

- Ukotvenie limitov verejných výdavkov v parlamentom schválenej novele zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy do konca 4. kvartálu 2021, ktoré posilní záväznosť rozpočtových pravidiel na strednodobom horizonte a ich implementácia v Programe Stability na roky 2022 až 2025 v apríli 2022 tak, aby sa zachytil celý rozpočtový cyklus na rok 2023.

9.3. Reforma 3: Reforma riadenia verejných investícií

- Ministerstvo financií SR zverejní metodiku postupov pri príprave a prioritizácii investícií do 4. kvartálu 2021

10. Financovanie a náklady

Bez finančnej alokácie